

КОНФЛІКТИ У СТУДЕНТІВ У ПЕРІОД НАВЧАННЯ

Щербакова Ю. Є., студ. гр. ЕМ-91

Спілкування з іншими людьми - невід'ємна частина, необхідна умова повноцінного життя кожної людини. Найкраще в нашому житті пов'язане із спілкуванням. А саме неприємне? Також із спілкуванням, з взаємостосунками удома і на роботі. Роздумуючи про те, що заважає нормальному спілкуванню, взаємодії, ми частіше всього згадуємо про конфлікти і про те, що з ними пов'язано: відсутність взаєморозуміння, загрози, ворожнеча, образи, спроби (деколи безнадійні) довести свою правоту... Ми звикли відноситися до конфліктів як до явища тільки негативного. Нам хочеться їх уникнути. Але чи можна прожити без конфліктів? Щоб відповісти на це питання, треба, перш за все визначити, що таке конфлікт, прийти до згоди щодо значення цього слова. Існують різні визначення конфлікту, і всі вони підкреслюють наявність суперечності, яка приймає форму розбіжностей, якщо йдеться про взаємодію людей. Конфлікти можуть бути прихованими або явними, але в основі їх завжди лежить відсутність згоди між двома або більше сторонами - особами або групами. Відсутність згоди обумовлена наявністю різних думок, поглядів, ідей, точок зору і т.д. Це не завжди виражається у формі явного зіткнення, конфлікту. Це відбувається тільки коли існуючі суперечності, розбіжності порушують нормальну взаємодію людей, перешкоджають досягненню поставленої мети. Більшість дослідників схильні вважати, що існування суспільства без конфліктів неможливе, оскільки конфлікт є невід'ємною частиною буття людей, джерелом змін, що відбуваються в суспільстві. Люди, щоб подолати розбіжності вступають, у відкриту конфліктну взаємодію, в процесі якої вони одержують можливість висловлювати різні думки, виявляти більше альтернатив при ухваленні рішення – саме в цьому і полягає важливе позитивне значення конфлікту.

Серед позитивних функцій конфлікту виділяють :

1. Розрядку психологічної напруженості
2. Комунікативно-зв'язкову
3. Консолідууючу

Хоча конфлікти можуть носити негативний характер, з конфліктами, як явищем неминучим, не треба боротися, ними треба управляти. Правильно організована конфліктна взаємодія – це вірний, хоча і не легкий шлях до згоди. Конфлікти можуть виникати практично у всіх сферах людського життя, у тому числі і при здійсненні професійної діяльності. Організація і зміст діяльності визначають специфіку конфлікту, мають характерні особливості і педагогічні конфлікти. В будь-якому конфлікті як соціально-психологічному явищі в діалектичній єдності представлено загальне, особливе і одиничне. Відомо досить багато класифікацій конфліктів, що базуються на різних критеріях. Конфлікти можуть відбуватися усередині нас і між нами. По цьому критерію виділяють внутрішньоособові, міжособові, між особою і групою і міжгрупові конфлікти.

Міжособовий конфлікт. Це найпоширеніший тип конфлікту. В учбових закладах він може виникати між учасниками педагогічного процесу одного або різних статусів: викладач - студент, викладач - викладач і т.д. Багато хто вважає, що основними причинами цих конфліктів є необґрунтовані домагання або поганий характер учасників ситуації. Дійсно, зустрічаються люди, яким через особливості характерів, відмінностей в поглядах манері поведінки дуже непросто ладити один з одним. Проте більш глибокий аналіз показує, що в основі таких конфліктів, як правило, лежать об'єктивні причини.

Конфлікт між особою і групою. Як відомо, неформальні групи встановлюють свої норми поведінки, спілкування. Кожний член такої групи повинен їх дотримуватись. Відступ від прийнятих норм група розцінює як негативне явище, виникає конфлікт між особою і групою. Ще один поширений конфлікт цього типу – конфлікт між студентською групою і викладачем. Найбільш важко такі конфлікти протікають при авторитарному стилі педагогічного спілкування.

Міжгруповий конфлікт. Учбовий заклад, як і будь-яка інша організація, складається з безлічі формальних і неформальних груп, між якими можуть виникати конфлікти. Наприклад, між керівництвом і виконавцями, між співробітниками різних підрозділів, кафедр, між неформальними групами усередині підрозділів, між адміністрацією і профспілкою.

Нами було проведено опитування серед студентів ВНЗ на тему «Основні причини виникнення конфліктів між студентами у вищих навчальних закладах», було опитано 50 студентів міста Суми віком від 18 до 22 років. Після проведення опитування отримані такі результати:

1. Що на вашу думку являється причиною конфліктів в групі ?
  - а) боротьба за оцінки; (22%)
  - б) боротьба за місце лідера в групі; (44%)
  - в) спроба самоствердитися; (18%)
  - г) не бажання іти на компроміси; (10%)

- ж) відсутність дружніх стосунків; (6%)
2. Між ким частіше виникають конфлікти в групі ?
    - а) між жінками; (50%)
    - б) між чоловіками; (24%)
    - в) між студентами протилежної статі; (26%)
  3. Чи часто ви приймаєте участь в конфліктах ?
    - а) так; (60%)
    - б) ні, нечасто; (32%)
    - в) зовсім не приймаю (18%)
  4. Яким методом ви зазвичай вирішуєте конфлікти ?
    - а) мирним методом; (12%)
    - б) силовим методом; (70%)
    - в) конструктивним методом; (18%)
  5. Чи знаходитеся ви с ким-небудь з вашої групи в напружених взаємовідносинах ?
    - а) так; (74%)
    - б) ні; (26%)
  6. Чи впливають, на ваш погляд, конфліктні ситуації в вашій групі на успішність в навчанні ?
    - а) так; (86%)
    - б) ні; (14%)

Отже, проблеми різних видів конфліктів мають складний характер, охоплюють усі сторони буття людини. Опираючись на існуючі в сучасній психології уявлення про конфлікти, виявлено ряд його характерних психологічних особливостей, а саме: в якості суперечливих тенденцій, що стикаються у різних видах конфліктів, виступають цінності. Наявність конфлікту в системі цінностей особистості є обов'язковою умовою людської життєдіяльності: найбільш важливі життєві цінності виявляються найменш доступними. Умовою перетворення тієї чи іншої сфери життєдіяльності людини в ціннісну є її об'єктивне включення в коло основних детермінант її буття. Шляхом використання низки методик провідні фахівці визначили психологічні особливості внутрішньо особистісної конфліктності студентів. Результати проведеного аналізу свідчать про конфліктність в ціннісній сфері сучасної студентської молоді, що виражається в недоступності найбільш важливих життєвих цінностей. Всі види конфліктів у студентів протягом навчання у вузі охоплюють ряд життєвих сфер особистості, це є невід'ємною частиною життя та важливим фактором для подолання життєвих труднощів.

За результатами проведеного опитування можна зробити висновки, що:

1. Більшість студентів вважають причиною виникнення конфліктів боротьбу за місце лідера в групі 44%; боротьбу за оцінки 22%; спробу самоствердитися 18%.
2. Найчастіше конфлікти в групі виникають між жінками 50%; між студентами протилежної статі 26%; між чоловіками 24%.
3. Студенти приймають участь в конфліктах досить часто 60%; нечасто 32%; зовсім не приймають 18%.
4. Більшість студентів зазвичай вирішують конфлікти силовим методом 70%; конструктивним методом 18%; мирним методом 12%.
5. Більшість студентів знаходяться у напружених взаємовідносинах зі своїми одногрупниками 74%
6. Студенти вважають, що конфліктні ситуації впливають на успішність в їхній групі 86%; що не впливають 14%.

Будь-який конфлікт виникає не миттєво, причини його накопичуються і зростають іноді протягом досить довгого часу. Розвиток особи неможливий без подолання внутрішніх суперечностей, розв'язання психологічних конфліктів. Стратегія вирішення конфлікту залежить від суб'єктивного визначення ситуації. Конфлікт може сприйматись як підстава для вирішення протиріччя і в цьому випадку ведеться пошук конструктивної поведінки, направленої на вирішення конфлікту. Якщо ж конфлікт сприймається і оцінюється як загроза тоді людина веде пошук зняття емоційної напруженості, що виникає при конфлікті по типу психологічного захисту.